

D.

De lærde Skoler i Danmark og Norge.

I. Udsigt over de fire norske Cathedralsskoler's Fonds og Indtægter.

(Fortsat fra forr. Hæfte S. 133).

Bergens Cathedralsskole.

Denne Skoles faste Indtægtskilder bestaae lige som de øvrige i Capitaler og usolgt Jordegods. Dens Fonds af begge Slags bleve betydeligen forøgede, da ved Cathedralsskolens Reform i Aaret 1805 de Capitaler og det Jordegods, som forhen tilhørte det af Frederik V 1756 stiftede Seminarium Fridericianum (hvis Diemed nu ved Skolens forbedrede Indretning og derved udvidede Underviisning kunde opnaaes) forenedes med Sko-

lens egen Formue. Derved blev den dog ikke sat i stand til at kunne bestride sine nu foregæede Udgifter; men ved Jordegodsets successive Afhændelse efter Rescr. af 19 Mai 1809 vil Indtægten af denne Kilde efterhaanden foreges.

A. Fonds (1811).

1) Rentebærende Capitaler

a. Skolens egne	. 7420 Rd.	} 21,819 Rd.
b. Seminariets	. 14399 —	

2) Jordegods

a. Skolens eget	. 51 Gaarde	} 139 Gaarde
b. Seminariets	. 88 —	

B. Indtægter (ordentlige, 1811).

Renter af Capital 21819 Rd. à $3\frac{3}{4}$ pC. 819 Rd. 73ß.

Landkyld :c. af Jordegodset

a. af Skolens eget	302 Rd. 21 ß.	} 994 — 23 —
b. af Seminariets	692 — $2\frac{3}{4}$ —	

Kostpenge af Stiftamtskassen . . . 324 — , —

Udgift af Domkirken's Capellanie . . . 100 — , —

— — Gloppens Præstefald . . . 100 — , —

— — Hamre Præstefald . . . 180 — , —

— — Hosanger Præstefald . . . 120 — , —

Skolens og Seminariets Grundleier 99 — 80 —

Degnepenge af Stiftet 294 — , —

Discipls. Skolepenge, Contingenter :c. 607 — 48 —

3639 Rd. 32 ß.

Skolens ordentlige Udgifter beløb i Aaret 1811 i alt 5236 Rd. Udgiften oversteeg altsaa Indtægten med 1597 Rd.

2. Tronhiems Cathedralskoles Fonds og Indtægter (1811).

A. Indtægtskilder.

1) Rentebringende Capitaler

a. Legat Capitaler	7930 Rd.
b. En af Skolens Beholdninger og andre Indkomster opsparet Capital	12967—
	20897 Rd.

2) Jordegoeds (endnu usolgt).

Det saa kaldte Rectoratgoeds, hvis Skuld udgjør i alt omtrent 34 Spand.

3) Tiender 2, nemlig

- a. den halve Kongetiende af Nordmørs Fogderie
- b. den halve Kirketiende af Romsdalens Fogderie.

4) Adskillige faste Afgifter og Erlægninger (s. neden for).

B. Indtægter (ordentlige 1811).

1) Renter af Capitaler . . .	835 Rbd. 84 S.
2) Landskyld af Rectoratgodset . .	156 — 7 —
3) Tiendeafgift	
a. af Romsdalens Kir.	
fetiende *) . . .	800 Rbd.
b. af Nordmørs Kon.	
getiende **) . . .	900 —
4) Degnetold af Tronhiems Stift . .	257 — 1 —

*) Denne Afgift er saaledes vedblevet fra forrige Tid paa Grund af Edn. af 31 Jul. 1801. Den er ligesom den nys nævnte uforholdsmæssig ringe med Tiendens sande Værd. Da Direct. havde erfaret, at i nogle Sogne vedkommende Præster havde forlangt de i Maret 1801 afsluttede Tiendeforretningers Reassumption paa Grund af det Sognekaldene ved dem paasatte Tab, har den ikke undladt lige Paatale fra Skolens Side og til den Ende forlængst sat sig i Brevverling med det kongelige danske Cancellie.

**) Da en Forpagtningsafgift af 900 Rbd. ikke svarer til Tiendens sande Værd, har Directionen, dog hidtil uden Held, forsøgt flere Midler til at udbringe den høiere for Skolen, der, efter at være gaaet glip af den samme ved allernaadigst Resolution af 23 Dec. 1803 tiltænkte Forbedring i Indtægt (hvorum S. 340), behøver enhver Hjælp tilde. Mærkeligt er det, at der ikke ved Skolen

- 5) Contingent fra de nordlandſke Kirker 100 Rd.
- 6) Afgift af tre Præſtekald i Nordlandene 50 —
- 7) Det ſaakaldte kongelige Contingent, ſom udbetales fra Amtſtuen i Tronhiem 163 — 48 ſ.
- 8) Årligt Bidrag fra de Angelſke Stiftelser til Skolebygningens Reparation 100 —
- 9) Af Disciplenes Introductions- og Skolepenge, Contingenter til Lyſ og Brænde &c. 528 — 48 ſ.

i alt løbende Indtægt (1811) 3891 Rd. 49 ſ.

I bemeldte Åar 1811 beløb Skolens ordentlige Udgifter til Lønninger, Timebetalinger, Pensioner, Stipendier, Reparationer, Skatter &c. ſig i alt c. 5179 Rd., ſaa at dens Underbalance var i ſamme Åar omtrent 1288 Rd. I Åaret 1812 var dens Underbalance 6288 Rd.

I Åaret 1811 havde alſaa de norſke lærde Skolers Balance eller Underbalance i Henſeende til deres ordentlige Udgifter været ſaaledes;

Y 2

haves nogen Matrikel over denne Konætiende, en Mangel, ſom det hidtil ikke, end ei med det kongelige Rentekammers Viſtand, har været Directionen mueligt at ſaac afhiulpen.

Overbalance. Underbalance.

Christian. Cathedralssk. 1877 Rd.

Christians. (efter Fra-
drag af de 1000 Rd.til Skolebygningen
som overordentlig Ud-
gift)

1700 Rd.

Bergens

1597 —

Tronhiems

1288 —

1877 Rd.

4585 Rd.

Altsaa for det Hele en Underbalance af 2708 Rd.
 Læger man nu her fra den Andeel, som kunde til-
 komme de norske Skoler af den under 20 Dec.
 1805 allernaadigst bevilgede Godtgjørelse for tabte
 Sangopvartningsindtægter, i alt 1428 Rd. (s. forr.
 Hæft. S. 138), saa bliver for Aaret 1811 de norske
 lærde Skolers virkelige Underbalance paa det Hele
 1280 Rd., hvilken er den Sum, der i bemeldte
 Aar er (s. forr. Hæft. S. 134) bleven tilskudt fra
 de danske Skolers Fond. I Aaret 1812 udgjorde
 dette Tilskud over 7000 Rd.

I øvrigt anmærkes historisk, at Tronhiems
 Cathedralsskole nylig var paa Veie til at erholde
 en betydelig Tilvæxt i sin Fond, hvilken den dog
 ikke opnaaede. Ved en kongelig Resolution af
 23 Decemb. 1803, foranlediget ved et i Aaret
 1799 af daværende Biskop Schønheyder indgivet

Forflag, der gior hans Minde som hans Belvillie
 mod Skolen særdeles megen Ære, blev, under
 Bispestolens Vacance, Skolen tillagt det saakaldte
 Lectoratgods, som nu skulde adskilles fra den desu-
 den vel nok doterede Bispestol, og som Skolen saa-
 ledes fra 1804 af tog i Besiddelse i Overeensstem-
 melse med en derpaa af bemeldte Biskop Schan-
 heyder i sin Tid forelagt Designation, efter hvil-
 ken det indbefattede 118 Gaarde, og udgjorde 78
 Spand 15 Mk. med Bygsel og 16 Skp. 1 Dre
 4 Mark uden Bygsel, hvortil endnu kom tre
 Gaarde i Romsdalens Provstie, tilsammen af 5
 Sp. 2 Dre 12 Mark Skyld. Men da denne aller-
 høieste Resolution skulde bringes i Udførelse, opka-
 stedes af Æftermanden i Embedet, Dr. Biskop
 Bugge, Spørgsmaal om, hvad der skulde henreg-
 nes til det saakaldte Lectoratgods, hvilket for-
 anledigede, at der blev nedsat en Commission for
 at undersøge og paadømme, hvad og hvor meget der
 burde indbefattes under det Lectoratgods, der ef-
 ter allerhøieste Resolution af 23 Dec. 1803 skulde
 frafalde Tronhiems Bispestol og henlægges til Ca-
 thedralskolen sammesteds. Ved den derpaa under
 16 April 1811 affagte Commissionsdom blev Sko-
 len kiendt uberettiget til det omtvistede Gods, som
 det siden Begyndelsen af Aaret 1804 havde været
 i Besiddelse af, og derhos tilpligtet at tilbagebe-
 tale Biskop Bugge de Indkomster, som den af

bemeldte Gods havde oppebaaret fra 6 Jan. 1804, tilligemed Renter fra samme Tid af. Da denne Dom derefter af Directionen blev indanket for Hoiesteret, stadfæstedes her under 10 Apr. 1812 Commissiondommen, dog med den Undtagelse, at Skolen fritoges fra at udrede Erstatningssummens Renter. Saaledes kom Skolen ikke til at nyde godt af den samme allernaadigst tiltænkte Forbedring i Indtægt; og er dette et nyt og mærkeligt Beviis paa Bigtigheden af tydelige og klare Bestemmelser, og af Omhyggelighed i Formalia ved alle Forhandlinger og Afgiørelser om Eiendom. Undersøgelse, Commission og Proces vilde her have været sparet, og Tronhiems Skole kommet og forblevet i Besiddelse af det den efter Biskop Schonheyders Forslag tiltænkte Gods, dersom der istedetfor paa det saakaldte Lectoratgods's Afsondring fra Bispestolen var blevet ligesvem andraget paa N. N. (i den Schonheyderske Designation nævnte) Gaardes Henlæggelse til Skolen, ligegyldigt her for Diemedet, om og hvorvidt disse tilforn havde, ganske eller tildeels, udgiort et Lectoratgods, eller i ældre eller nyere Jordebager, retteligen, eller uretteligen, fort saadant Navn. Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, for hvis Oprettelse hiin allernaadigste Resolution var erhvervet, har imidlertid, ved at forfølge Eagen giennem alle Instantser, giort alt, hvad den nu

formaaede til at vindicere Skolens formeentlige Ret.

II. B e g ' a t e r.

Til Viborg Skole.

Ved Gavebrev af 5 Mai 1792 har afg. Rector Jessens Enke, blandt andre Dispositioner, legeret 1000 Rd. til unge Studerende i og fra Viborg Skole, hvorom Documentet selv indeholder i §. 5 følgende nærmere Bestemmelser.

Uddelingen skal forestaaes alene af Biskoppen og Stiftsprovsten, som efter Foreening eller vekselsviis denominere saaledes, at Renten i Slutningen af hvert Aars Snapsting deles a) imellem 3de af Familien (helst i Viborg Skole) b) eller, om 3 ei ere, da imellem 2de, c) og om ifkuns 1 er af Familien, da gives til denne alene, og enhver, der saaledes faaer Deel, nyder samme igien: nem sin Skolegangstid og i det første Triennium ved Academiet; d) men er slet ingen af Familien, da antages 3de af de dæligste fattige Disciple i Viborg Skole, som nyde Stipendium fra den Tid, de komme i den femte Lectie, indtil deres Triennium ved Academiet er udløbet. En Fortegnelse over dem, som først skal indskrives, agter Testatrix

felv at efterlade. Udi en af den Ældste i Familien forseglet Protocol, som Biskoppen tager i Bevaring, indføres Testatrixs Bestemmelse: Ord til andet, hvo der indskrives o. s. v., og den, som Biskoppen beskikker til at indskrive dette, faaer af Renten 1 Rd. aarlig.

Denne Legatcapital har ei endnu været til Skolen udbetalt, ei heller er hidtil nogen Uddeling skeet paa den i Gavebrevet bestemte Maade. Udsaldet ventes af en, til Guldbyrdsen af afg. Mad. Jeßens Gavebrev nedsat, Commissions Forhandlinger.

III. H o i t i d e l i g h e d e r.

1. ved Ribe Cathedralsskole.

Til den offentlige Skole-Examen i Sept. 1813 blev indbudet ved et Program af Hr. Vice-Inspector Thorup under Titel: Henrik den fjerdes Plan til evig Fred og Forbund imellem Europas civiliserede Nationer. Ved Examens Slutning d. 18 Septemb. holdt Hr. Adjunct Wohlen sen en dansk Tale, hvis Indhold var: Videnskabernes Studium gjør sin Dyrker lykkelig og bringer Selskabet Held og Glæde. Til Musikken,

som blev opført for og efter Taler, havde Skolens
Ephorus, Hr. Biskop Ridder Hiorth, havt den
Erdhed at forfatte følgende Sange:

For Taler.

Chor.

Hvor ynderigt blomstrer Forældrenes Fryd,
Naar Ungdommen ledes til Viisdom og Dyd,
Til Smagen at danne med Iver og Lust,
Til Pligten at hylde med redeligt Bryt!

Solo.

Her øses af Graia's det seklare Væld,
Med Latiums Skatte beriges vor Siel,
Og Forfædres Idræt opliver vor Slid
At nytte til Gavn daad den flugtige Tid.

Chor.

Hvor ynderigt blomstrer Forældrenes Fryd,
Naar Ungdommen ledes til Viisdom og Dyd,
Til barnlig at elske den evige Gud
Og trolig at følge hans kjerlige Bud!

Solo.

O Sandhed! du lyser saa blid og saa huld,
Som Stiernen, der tindrer i Dagstjerets Guld!
Dig vinker den Vise fra Himmelen ned
Til Unglingers Glæde, til Oldingers Fred.

E h o r.

Her spirer og blomstrer Forældrenes Tryd,
 Her Ungdommen ledes til Væddom og Dyd.
 Thi hilse vi Unglingens Høitid med Lust
 Og feire hans Hæder med jublende Røst.

Efter Taler.

Nøt, Ungling, fro
 Dit Foraars blide Dage,
 At du med Ro
 Kan see paa dem tilbage!
 Agren, der spirer skiont om Vaar,
 Blomstrer i grødesuld Sommer;
 Prødet med herlia Frugt den staaer,
 Gignes, naar Høstdagen kommer.

Thi Held enhver,
 Hviß Ungdom velbrugt vinder,
 Hviß ædle Færd
 De Godes Yndest vinder.
 Frugter den brave Ungling spaaer,
 Mismod og Frygt han ei kiender,
 Rolig paa Provens Dag han staaer,
 Heldig sin Bane han ender.

Lyd da vor Sang
 Til flittig Unglings Hæder!
 Fryg er hans Gang
 Til Dødens stille Glæder.

Glittigheds Frugt er huld og skøn,
 Unglingens Hjerte den fryder,
 Den giver Manden Bærd og Tan,
 Oldingens Finding den pryder.

Foruden de 3 Disciple, som dimitteredes til Universitetet, forlode tvende andre Skoler for at søge anden Bestemmelse. Tre nye Disciple optoges, af hvilke de tvende vare af den jødiske Religionsbefiendelse. Disciplenes Antal var ved det nye Skoleaars Begyndelse 37.

2. Ved Nykøbing Cathedralskole.

Efterat den offentlige Examen som flere Honoratiore, og blandt disse begge Ephorerne Hr. Stiftamtmand de Cederfeldt, Simonsen og Hr. Biskop Boisen havde beæret med deres Nærværelse, var tilligemed Censuren tilendebragt, foretoges Translocationen offentlig med sædvanlig Høitidelighed, som begyndte og sluttedes med firestemmige Choralsange under Anførsel af Sanglæreren. Hr. Rector Bloch holdt en Tale, hvori han søgte at indstærpe Disciplene, hvorlunde en vel anvendt Ungdom er Grundvolden til Manddommens Lykke og Hæder. Denne Høitidelighed bivaanedes af en talrig Forsamling af Byens og Omegnens Honoratiore, blandt hvilke ogsaa

Stiftamtmanden. Den første Examenſdag vare Dimittenderne bleve mundtlig examinerede, ved hvilken Leilighed Rectoren i en liden Tale tog Afſkeed med diſſe Ynglinge, der ligeledes ved nogle hiertelige Ord af Hs. Høiærv. Hr. Biſkop Boiſen opmuntredes til at blive deres Beſtemmelse og Dyden troe. Til denne offentlige Examen var af Hr. Rector Bloch indbudet ved et Program, ſom indeholdt *Criticarum observationum in Characteres Theophrasti specimen.*

IV. Gymnaſtiſk ved de lærde Skoler *).

Ved Nyekjøbing Cathedralſkole ere Svømmeebvelſerne bleve fortsatte under Adjunct Nyholms Veiledning. I Aarene 1811 og 1812 deeltog af 61 Disciple de 45 i diſſe Øvelſer, og 22 af diſſe havde opnaaet en fortrinlig Færdighed. I Aaret 1813 var de Deeltagendes Antal 39, hvoraf 16 viſte udmærket Færdighed; 11 benyttede ikke Anviſningen til denne Legemeøvelse.

Samme Øvelſer ere i ſidſtafvigte Sommer under Hr. Goos's Veiledning fortsatte med Frederiksborg lærde Skoles Disciple, ſom alle deri toge Deel, og blandt hvilke 41 opnaaede en

*) Jfr. diſſe Ann. 1812 S 356.

betydelig Grad af Kærdighed. Øvelserne ommun-
tredeſ ofte ſaavel ved Hr. Profeſſor Ridder Bendt-
ſenſ ſom de øvrige Lærereſ og andre agtværdige
Mandſ Nærværelſe, der med Bifald vare Bidner
til Discipleneſ gode og heldige Fremgang.

Ogſaa med Aarhus Cathedralſkoleſ Di-
ſciple ere. Svømmeøvelſer blevne anſtillede under
ſpecielt Tilſyn af Adjunct E. Tauber, ſamt med
Discipline i Wordingborg Middelfkole under
Anførel af Adjunct Grønlund. Paa ſidſte Sted
har Directionen, efter derom ſkeet Andragende,
tilladt en Haadſ Anſkaffelſe paa Skoleclaffeſ
Regning for en Sum af 200 Rd. D. C.

V. Leilighedsſkrifter.

Memorabilia quædam ad res scholasticas,
inprimis ſcholæ Hauniensis, pertinentia, ex ta-
bulario ſcholæ descripta. Fascic. primus. Pro-
gramma, quo ad examen publicum in ſchola
metropolitana invitatur M. Nic. Lang Nissen, Rec-
tor Scholæ. Haun. 1813. 22 p. 4.

Dea Εἰρημν. Prolusio ad indicendum exa-
men publicum in ſchola Fridericiburgensi ha-
bendum. Scripsit Prof. Benedict. Bendtsen, Rec-
tor, Equ. ord. Danneb. Hauniæ 1813. 30. p. 4.

Criticarum in characteres Theophrasti observationum specimen: Progr. quo ad publicum examen in schola Neocopiensi invitat scholæ Rector *H. S. N. J. Eloch*, Equ. ord. Dannebr. Hauniæ 1813. 38 p. 8.

Henrik den fjerdes Plan til evig Fred og Forbund mellem Europas civiliserede Nationer. Et Indbydelseſkrift til den offentlige Examen i Ribe Cathedralſkole i Sept. 1813; af *P. R. Thorup*, Vice-Conrector. Ribe 1813. 22 S. 8.

Noget om Altertablen i Frue Kirke i Odense. Udgivet som Indbydelseſkrift til den offentlige Examen i Odense Cathedral-Skole af Adjunct *M. Lertz*. Odense 1813. 20 S. 8.

VI. Skolegodses Afhændelse.

Af det Aarhus Cathedralſkole tilhørende Jordegods var ved Kæſterens Død en Gaard i Agrie Sogn og Bye paa Mols bleven fæſteledig, hvorefter ſamme iſølge det Kongelige Reſcript af 19 Mai 1809 og efter afholdt Taxationsforretning blev d. 12 Febr. d. A. ſtillet til offentlig Auction. Gaardens Hartkorn udgør 3 Tdr. 1 Skp. og dens Jorder $25\frac{3}{4}\frac{0}{0}\frac{0}{0}$ Td. boniteret Land. Den hidtil ſvarede aarlige Afgift var 1 Td. 4 Skp. Rug,

1 Td. 4 Skp. Byg, 2 Skp. Høghvedegrøn og 7 Mk. D. C. i Penge. Ved Auctionen blev budet, foruden den forlangte aarlige Afgift af 3 Tdr. Rug og 3 Td. Byg saalænge Afsægtens Enken lever, men derefter 4 Td. Rug og 4 Td. Byg, at betale efter hvert Mars Capitelstægt inden Februar Maanedes Udgang, en Røbesum af 120 Rigsbankdaler Solv. Værdie. Dette antageligt befundne Bud er af Hs. Majestæt under 29 Jul. d., A. allernaadigst blevet approberet.

Af Raadmand Peder Christensen Farbers Hustru, Johanne Pederedatter Schade, er ved Fundats af 17 Octob. 1731 legeret en Bondegård i Fæstetofte, Hygum Eogn, af Hartkorn 5 Tdr. 7 Skp. 2 Gdf. 1 Alb., hvoraf den aarlige Landgilde, hidtil 20 Skp. Rug, 24 Skp. Byg, 20 Skp. Havre og 1 Rd. 9 ß. i Rentepenge, efter Testamentet gik til lige Deling mellem Ribe lærde Skole, Catharine Kirken og Ribe Byes Fattigvæsen. Herligheden af Gaarden tilhørte derimod Fattigvæsenet allene. Da de tvende nuværende Fæstere, hvoraf enhver har det halve Hartkorn i Fæste, have ansøgt om Gaardens Overdragelse til Eiendom, og det af dem giorte Bud er fundet antageligt, saa er nu, paa det Kongel. Rentekammers

allerunderdanigst Foreskilling, fornævnte Gaard ved allernaadigst Resolution af 4 August d. A. overdraget de tvende Gæstere til Eiendom mod en Kjøbesum af 300 Rbdlr. S. B., og en aarlig Afgift af 6 Sfp. Byg af hver Td. boniteret Land, (Gaardens Jorder udgiøre, reducerede til boniteret Land, i alt 26 Tdr. 5999 □ Al.), at betale med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt til Fattigvæsenet i Ribe, foruden en Recognition af 10 Rigsbdler S. B. for hver Td. Hartkorn ved hver Forandring af Arveskatter, hvorimod Cathedralsskolen (ligesom Catharine-Kirken) er fra Fattigvæsenet forsikret den samme aarlige Afgift, som den hidtil har havt af bemeldte Gaard, nemlig: i Penge for Landgilde-Species 1 Rd. 4 Mk.; i Renter 2 Mk. 3 ß; i Korn: Rug 6 $\frac{2}{3}$ Sfp., Byg 8 Sfp., Havre 6 $\frac{2}{3}$ Sfp.

Bed allerhøieste Resolution af 18 Dec. d. A. paa Rentekammerets allerunderdanigste Foreskilling, efter foregaaende Brevveksling med Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, har Hs. Maj. tilladt, at en Odense Communitet tilhørende Gaard i Ladbye Bye, Kiølsrup Sogn under Odense Amt, maa overdrages den sidste Gæsters Enke for en Kjøbesum af 1000 Rbd. N. B., der strax er

lægges, og en paa Eiendommen med første Prioritet hæftende aarlig Afgift af 8 Tdr. Rug, 8 Tdr. Byg og 8 Tdr. Havre, hvilken Afgift betales med Penge efter hvert Aars Capitelstart. Bemeldte Gaard staaer for 7 Td. 6 Skp. Hartkorn, og de tilliggende Jorders Areal udgjør 66 Tdr. Land, boniterede til $40\frac{1}{8}$ Td. I Landgilde svarede hidtil 20 Rd. aarlig.

VII. Blandede Efterretninger.

Under 24 April 1812 er fra det Kongl. Danske Cancellie udfærdiget Kongelig Confirmation paa en mellem Odense Communitet og Yderne af 23 Tdr. 2 Skp. $2\frac{3}{8}$ Alb. af Ubberrud Sogns Ronge Korn-Tiende med Approbation af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler indgaaet mindelig Foreening. Ifølge denne svares af bemeldte Ydere aarlig til Odense Communitet 8 Tdr. 4 Skp. $1\frac{1}{2}$ Fdf. Rug, 8 Tdr. 6 Skp. $3\frac{1}{2}$ Fdf. Byg, og 7 Tdr. 1 Skp. $3\frac{1}{2}$ Fdf. Havre, hvilken Afgift betales med Penge efter Middeltallet af 10 Aars Capitelstarter, og erlægges inden 14 Dage efter at ethvert Aars Capitelstart er sat, hvorhos Yderne selv tilsvare, uden nogen Udgift for Communitetet, alle Skatter og Afgifter af Tienden, som nu ere, eller herefter paabudne vorde.

Angaaende en bestandig Afgift af andre 4 r
 Tdr. 2 Skp., 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. af samme Tiende er
 ved Overtiendecommissionens Kiendelse af 18 Au-
 gust s. A. fastsat, at deraf svares til Odense Com-
 munitet aarligen 8 Tdr. 6 Skp. $2\frac{1}{3}$ Fdk. Rug,
 8 Td. 5 Skp. 3 Fdk. Byg og 8 Tdr. 6. Skp.
 1 Fdk. Havre, at betale med Penge i Overeens-
 stemmelse med den Kongel. Indbydelse af 18 Mart.
 1796 §. 1. og Fdn. af 3 Jan. 1810 §. 29.

Endnu har Sognet tilbage 145 Td. 7 Skp.
 2 Fdk. $1\frac{2}{3}$ Alb. Hartk., hvorom ingen mindelig
 Foreening eller Kiendelse har fundet Sted.

Under 26 Febr. 1813 har Hs Majestæt al-
 lernaadigst confirmeret en mellem Reboerne af
 Lem Sogn, Randers Amt, og Forstanderne for
 Randers lærde Skole, som er beneficeret med be-
 meldte Sogns Konge-Korn og Dvægtiende, opret-
 tet bestandig Tiendeforeening. Ifølge samme sva-
 re Yderne af hver Td. Hartkorn til Randers lærde
 Skole aarlig 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 4 Skp.
 Havre, og indstaae een for alle og alle for een for
 dens Erlæggelse til bestemt Tid i Penge under
 eet ved tvende dertil udvalgte Mænd, hvert Aar
 8 Dage efter Kyndelmisse, efter den for Aarhus
 Stift for det næstforegaaende Aar satte Capitel-
 taxt, hvorhos samme Ydere uden nogen Afgang i
 den ved Foreeningen bestemte Afgift erlægge alle

paa Konge-Korn og Hægtienden hæftende kongelige Skatter, af hvad Navn nævnes kan, dem som allerede ere paabudne eller i Tiden maatte paabeholdes, og ved Afgiftens Erlæggelse hvert Aar forevises tillige for Skolens Regnskabsfører Amtsstuens Dwittering, at alle de paa Tienden hæftende Skatter og Afgifter ere betalte.

Sognets tiendeydende Hartkorn udgjør 104 Tdr. 6 Skp. 1 Gdf. $1\frac{1}{4}$ Alb.

Under samme Datum er allernaadigst stadfæstet en mellem Yderne af Houlberg Sogns Kongetiende under Viborg Amt og Forstanderne Randers lærde Skole, som med bemeldte Tiende er beneficeret, under 11 Jun. 1812 indgaaet Forening, ifølge hvilken bemeldte Tiendeydere aarligen betale til fornævnte lærde Skole af hver Td. Hartkorn 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 3 Skp. Havre. Betalingen, for hvis Erlæggelse til bestemt Tid Yderne indestaae een for alle og alle for een, erlægges hvert Aar, 8 Dage efter Kyndelmisse, efter den for Aarhus Stift for det næstforegaaende Aar satte Capitelstaxt, i samlet Sum ved tvende af Sognemændene, som Yderne dertil vælge.

Desuden svare Yderne alle navnlig Skatter og Udgifter af fornævnte Tiende, dem som allerede

ere eller i Tiden maatte vorde paabudne, uden nogen Afgift i den bestemte Tiendeafgift.

Sognets tiendeydende Hartkorn er 98 Tdr. 3 Fdk. 2 Alb.

Under samme Datum er allernaadigst confirmeret en mellem Forstanderne for Randers lærde Skole, efter dertil af Directionen given Bemyndigelse, og Beboerne af Hem Sogn, Randers Amt, indgaaet Tiendeforening. Ifølge samme svare Yderne af Hem Bye til Randers Skole i aarlig Afgift 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og $2\frac{1}{2}$ Skp. Havre pr. Td. Hartkorn; Schrostrup Beboere og Schrostrup Mølle 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 2 Skp. Havre; Nvottrupgaard 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og $3\frac{1}{4}$ Skp. Havre. Betalingen erlægges hvert Aar 8 Dage efter Kyndelmisse efter den for Aarhus Stift for det næstforegaaende Aar satte Capitelstaxt. Afgiftspengene for hele Sognets Hartkorn samles aarlig af to Mænd, som Tiendeyderne vælge dertil, og betales inden den bestemte Tid i samlet Sum til Skolens Casserer. Alle de paa Kongetienden hæftende Kongel. Skatter, saavel ordinære som extraordinære, af hvad Navn nævnes kan, hvad enten de allerede ere paabudne eller fremdeles maatte paabydes, erlægge Tiendeyderne uden nogen Afgang i den ved Foreningen bestemte Afgift. Ved Afgiftens Svarelse hvert Aar forevises tillige

Skolens Regnskabsfører Amtsmænds Døtteling, forsaavidt Tiendeyderne ere Selveiere, at alle de paa Tienden høstende Skatter og Afgifter ere betalte.

Sognets tiendeydende Hartkorn. er 113 Td. 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb.

Under 10 Jul. 1813 har Direct. paa Odense Communitets Vegne tiltraadt den Kiendelse af vedkommende underordnede Tiendecommission, hvorved 83 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk. $\frac{41}{156}$ Alb. af Refsvindinge Sogns Kongekorn-tiende er overdraget Tiendeyderne mod en aarlig Afgift til bemeldte Communitet af 15 Tdr. 7 Skp. $3\frac{47}{74}$ Fdk. Rug, 28 Tdr. 1 Skp. $\frac{13}{50}$ Fdk. Byg og 23 Tdr. 7 Skp. $3\frac{1}{15}$ Fdk. Havre, at betales med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt for Gyens Stift, 14 Dage efter at Capitelstaxten er sat, hvilken Afgift, naar Rug og Havre reduceres til Byg, kan anslaaes til at være 6 Skp. $1\frac{3}{4}$ Fdk. Byg. pr. Td. Hartkorn. For det øvrige af Sognets Hartkorn er endnu ingen fast bestandig Afgift bestemt. Sognets fulde Hartkorn udgør 211 Tdr. 5 Skp. 3 Fdk., og den hele Kongetiende blev sidste Gang 1788 bortforpagtet for 121 Rd. aarlig.

Under samme Datum har Directionen paa

Ribe Cathedralsskoles Vegne approberet en ved Tiendecommissionens Megling tilveiebragt mindelig Foreening med Yderne af Maaberg Sogns til bemeldte Cathedralsskole henlagte Konge-Korn- og Qvægtiende, ifølge hvilken Foreening der af bemeldte Tiende skal til Ribe Skole svares aarlig 14 Edr. 5 Ekp. Rug, 28 Edr. $5\frac{1}{2}$ Ekp Byg og 62 Edr. 1 Ekp. Havre, at betale med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt. Sognets Hartkorn udgør i alt 123 Edr. 5 Ekp. 3 Fdf. $\frac{1}{2}$ Alb.

Under 20 Jul. 1813 er, efter foregaaende Approbation af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, mellem Eieren af Gaarden Boersaafrog i Albech Sogn under Hjørring Amt og Forstanderne for Aalborg Cathedralsskole paa den sidste Vegne indgaaet mindelig Foreening om bestandig Afgift af Konge-Korntienden af bemeldte Gaards Hartkorn, 7 Edr. 3 Fdf. 1 Alb., paa saadant Vilkaar, at af samme Gaard herefter for bestandig svares til Aalborg Cathedralsskole en aarlig Afgift af 1 Ed. 4 Ekp. Rug, 1 Ed. 4 Ekp. Byg og 1 Ed. 4 Ekp. Havre, at betale med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt for Aalborg Stift og at erlægge til bemeldte Skoles Casse hvert Aar inden 14 Dage efter at Capitelstraxten er sat; samt at Boersaafrogs Eiere, nuværende og tilkommende, af samme Tiende svare alle kongelige Skatter og

Contributioner, ordinære og extraordinære, som af Tienden eller Tiendens Hartkorn nu ere eller heres-
ter maatte blive paabudne, og samme promte er-
lægge til de bestemte og rette Forsaldstider og paa
de befalede Steder, og derfor ved Tiendeafgifternes
Betaling forevise Skolens Regnskabsfører vedbør-
lige Qvitteringer. — Denne Foreening er derefter
under 26 Nov. 1813 af Hs. Majest. allernaadigst
confirmeret.

Ved Overtiendecommissionens Kiendelse af
20 Octb. 1813 er Afgiften af Schoubye Sogns
til Odense Cathedralskole henlagte Kongeti-
ende, hvis Hartkorn i alt udgjør 439 Edr. 6 Skp. 2 Fdk.,
fastsat til 77 Edr. 1 Skp. 1½ Edr. Rug, 75 Edr. 4
Skep. Byg og 75 Edr. 2 Skp. 3 Fdk. Havre, som ydes
in natura inden hver December Maanedes Udgang.

Ved Kongel. Bevilling af 13 Decemb. 1698
er Darum Kongetiende, som er tillagt Recto-
ratet ved Ribe Cathedralskole, for bestandig over-
draget General-Major Joh. Schack til Sneum-
gaard og efterfølgende Eiere af bemeldte Sneum-
gaard, imod, foruden alle Kongelige Skatter, at svare
en aarlig Afgift af 20 Edr. Rug og 30 Edr. Byg,
at erlægges hvert Aar inden Mortensdag, samt en
Indfæstning af 50 Rd., hver Gang Tienden til
Indfæstning maatte vorde ledig, dog med Vilkaar

at, hvis Sneumgaards Eiere skulde blive forsømmelige med samme Afgift i rette Tid at erlægge eller med Fæstens Givelse, naar Tid er, skal Bevillingen dermed være ophævet. Denne Perpetuation blev paa ny confirmeret under 26 Oct. 1700, 22 Jun. 1731, 29 Aug. 1747 og 15 Jul. 1766. Under 28 Mars 1806 blev det nuværende Eier af Sneumgaard, Kammeraad Kampmann, tilladt at overdrage Yderne selv bemeldte Tiende, imod at Skolen blev i Sneumgaards Hovedparcel givet Sikkerhed for den aarlige Afgift af 20 Edr. Rug og 30 Ed. Byg, samt 50 Rd. Indfæstning, hver Gang Skolen skifter Rector eller Sneumgaard Eier, dog med Forbeholdning af den i den Kongel. Bevilling af 13 Dec. 1698 indførte Clausul. Paa Ansøgning af Sneumgaards nuværende Eier er fornævnte Perpetuation atter under 14 Jul. d. A. allernaadigst stadfæstet, og med de Vilkaar, at, dersom nuværende eller tilkommende Eiere af Sneumgaard skulde blive forsømmelige med at erlægge den aarlige Afgift i rette Tid, skal Bevillingen være ophævet, samt at Indfæstningen erlægges i Rigsbankpenge S. B. efter Kdn. af 5 Jan. 1813, og at, forsaavidt Tienden efter den dertil i Aaret 1806 givne allerhøieste Tilladelse er eller bliver overdraget Yderne af Sneumgaards Eier, Skolen har Sikkerhed for Afgiften og Indfæstningen i Sneumgaards Hovedparcel.

Til Ribe Cathedralsskoles Indtægter høre og
 saa visse Naturalafgifter af Degne-Embederne i de
 nærliggende Sogne, Hvidding, Vestervedsted og
 Gardrup. Disse Afgifter have deres Oprindelse
 fra den Tid af, Skolen besørgede Degnesforretnin-
 gerne i bemeldte Sogne; efterat hine Sogne havde
 faaet faste Degne, blev det nu disse paalagt at sva-
 re noget aarligt i Korn og Smør til de tre nederste
 Hørere ved Ribe Cathedralsskole, saaledes at ifølge
 Skolens gamle Protocoller

1) Tredielectiehøreren oppebar af Hvidding Sogns
 Degnestoel

Byg 40 Skiepper

Smør, nu meer nu mindre, men i det ringeste
 af 4 Rd. Værdie.

2) Andenlectiehøreren af Vestervedsted Sogns
 Degnestoel

Byg 32 Skiepper

Smør af c. $3\frac{1}{2}$ Rdls. Værdie, foruden nogle an-
 dre mindre betydelige Artikler.

3) Førstelectiehøreren af Gardrup Sogns Degnestoel:

Byg 36 Skiepper

Smørbar til Værdie af 3 Rd. 3 Mk.

Med Oppebørselen af disse Indtægter pleiede
 at forholdes saaledes, at enhver af Hørerne accor-
 dere for sin Embedstid med Degnene paa Stedet
 om en vis aarlig Pengebetaling for Kornet, hvil-
 ken sædvanligen var under dets virkelige Værd,

fordi Hørerne ikke uden megen Bidtløstighed selv kunde oppebære denne Indtægt i smaa Portioner hos de enkelte Ydere, og derfor maatte lade Degnene beholde den for den Godtgjørelse, de vilde give; hvad derimod det saa faldede Smørbor angik, da blev det enten oppebaaret in natura af vedkommende Hørerne, eller, hvad i de sidste Decennier for Skolens Reform havde været Tilfældet, overladt til Sognets Præst mod en saadan Godtgjørelse i Penge, hvorom man kunde blive eenig; dog var den Betaling for Smørret, som saaledes ydedes af Præsterne i Vester, Vedsted og Hvidding til vedkommende Hørerne, i de sidste 60 Aar bleven den samme uden nogen Forandring; thi i Henseende til Smørboeret af Jædrup Sogns Degne-Embeder er ved Kongl. Resolution af 23 Novbr. 1787 bestemt, at bemeldte Embeder for Fremtiden skal være befriet fra at svare denne Afgift.

Da Ribe Cathedralskole i Aaret 1806 var bleven reformeret, og de de enkelte Underlærere hidtil tillagte Indtægter inddroges i Skolens Casser, var dette og Tilfældet med bemeldte Afgifter af Degnekaldene i fornævnte tre Sogne. Men da samtlige disse Afgifter i længere eller i kortere Tid havde til de nærmest foregaaende Hørerne været erlagte i Penge efter Accordter, som Skolecassen i Henhold til Naturaliernes stegne Priser ikke længere kunde holde sig tient med; saa foranledigede

Directionen igiennem Ephoratet og Skoleforstanderne, at Vedkommende opfordredes til, enten at yde hine Afgifter in natura; eller at treffe Accordt med Skolen om en til Naturalværdien mere svarende Pengeafgift. Den derefter af Yderne fremsatte Paastand, at den Godtgjørelse i Penge, som efter den sidste Accordt havde været svaret til vedkommende Hørere, burde forblive Regel for Fremtiden, foranledigede Undersøgelser, ved hvilke det tilfulde oplystes, at, med Undtagelse af det ved den kongl. Resolution af 23 Novbr. 1787 angaaende Smorboret af Hårdrup Sogn Bestemte, intet var skeet, som havde eller indskrænkede Skolens Ret til at oppebære sine Indtægter af Hvidding, Vester Vedsted og Hårdrup Degnekalde in natura, eller efter saadanne Accordter, hvorom paa begge Sider mindelig Forening kunde træffes.

Men da Directionen paa den ene Side ansaae det billigt, at Degnene i bemeldte Sogne, især da deres Indkomster ere ringe, erholdt nogen Godtgjørelse for deres Umage med at indsamle i smaa Portioner de Kornafgifter, de have at yde til Ribe Cathedralskole, og paa den anden Side fandt det ønskeligt, at, til Forebyggelse af nye Tvistigheder i Fremtiden, et fast Regulativ bestemtes, hvorefter disse Indtægter stedse og uforanderligen af Skolen kunde oppebæres, saa lod den ved Skolens Forstandere Degnene i Hvidding, Vester

vedsted og Kardrup giøre Forslag til en bestandig Fereening, ifølge hvilken den Naturalafgift i Korn, som bemeldte Degne ere pligtige at svare til Ribe Cathedralskole, herefter skulde betales aarligen i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt eller Markedspris, og saaledes, at af det aarlige Beløb afdroges $\frac{1}{4}$ til Fordeel for Degnene, i Betragtning af deres Uleilighed med Indsamlingen.

Efterat saadant Tilbud var skeet, erklærede de sig villige til, efter Afdrag af $\frac{1}{4}$, at erlægge det Korn, som enhver af dem har at yde til Ribe Cathedralskole, saaledes som ovenfor er anført, aarligen i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt.

I Henseende til det Smørbar, som Præsterne i Hvidding og Vestervedsted oppebære paa Skolens Vegne, og for hvilket i lang Tid er af bemeldte Præster svaret en Godtgjørelse i Penge, nemlig af Præsten i Hvidding 4 Rd., og af Præsten i Vester-Vedsted 3 Rd. 2 Mk., da vægrede disse sidste sig ved at antage det dem af Skoleforstanderne i Overeensstemmelse med hiint Forslag giorte Tilbud, og vilde alene bekvemme sig til, herefter at yde disse Afgifter i Gl. Holst. Cour. istedet for D. C., i hvilket Vilkaar Directionen med Stiftets Dyrighed troede, at Skolen, for at undgaae ufornoden Bidtløstighed, kunde acquiescere, saa meget mere, som denne Penge-Afgift nu vilde gaae over til Rigsbankpenge.

Efterat denne Sag saaledes var forberedet, indgif Directionen med allerunderdanigst Forestilling til Hs. Majestæt om, at følgende Bestemmelser maatte for Fremtiden gælde som en fast og uforanderlig Kettesnor i Henseende til Erlæggelsen af de Naturalafgifter, som af Hvidding, Bestervedsted og Kardrup Sognes Degne. Embeder ydes til Ribe Cathedral-Skole:

- 1) At den aarlige Afgift af 40 Skpr. Byg, som det paaligger Degne-Embedet i Hvidding at udrede til Ribe Cathedralskole, herefter, fra Aaret 1812 incl. at regne, erlægges, med Afdrag af $\frac{1}{4}$ som Godtgjorelse for Indsamlingen, af Degnen i Hvidding, den som nu er, eller kommandes vorder, i Penge efter hvert Aars Capitelstart, og saasnart den er sat, i det seeneſte inden næſtpaaſølgende Martii Maaned, til bemeldte Cathedralſkoles Caſſerer;
- 2) At den aarlige Afgift af 32 Skp. Byg, som Degnekaldet i Bestervedsted har at svare til Ribe Cathedralskole, ligeledes til ſamme erlægges, med Afdrag af $\frac{1}{4}$, i Penge, efter hvert Aars Capitelstart;
- 3) At paa lige Maade den aarlige Afgift af 36 Skpr. Byg, ſom Degne-Embedet i Kardrup har at udrede til Ribe-Cathedralſkole, beta-

les, med Afdrag af $\frac{1}{4}$, i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt,

saar at, hvad Kornafgift bemeldte Degne herefter aarligen have efter Capitelstaxt at udrede til Ribe Cathedralskole, bliver:

for Degnen i Hvidding	. . .	30	Skpr.	Byg
for Degnen i B. Vedsted		24	—	—
for Degnen i Gardrup	. . .	27	—	—

- 4) At Refusionen for det Smørbor af Degne-
kaldene i Hvidding og Vestervedsted, som
Præsterne sammesteds oppebære, for bestan-
dig ydes af Sognepræsten i Hvidding med 4
Rigsbankdal. Solværdie og af Sognepræsten
i Vestervedsted med 3 Rd. 2 Mk. Rigsben-
ge S. B. aarlig, disse Pengeafgifter at indbe-
tales for hvert Aar til Skolecassen inden
Aarets Udgang.

Disse Forslagspunkter behagede det derefter
H. Majestæt under 11. Martii d. A. allernaadigst
at confirmere som Regel i Fremtiden i Henseende
til Erlæggelsen af de Naturalafgifter, der af
Hvidding, Vester- Vedsted og Gardrup Sognes
Degne-Embeder ydes til Ribe Cathedralskole.

Ved Udgangen af Aaret 1813 var den med
Kingsræd under 15 Febr. 1811 allernaadigst con-

firmerede Forening forsaavidt fremskredet til Kuldbyrdelse, at Byen ved Fæstledighed havde faaet Naadighed over $554\frac{1}{4}$ Td. Land, hvoraf altsaa til det almindelige Skolefond erlægges 1 Td. Byg pr. Td. Land; hvorimod det Areal, som endnu brugtes af gamle Fæstere, udgjorde $564\frac{1}{2}$ Td. At iøvrigt en Afgift af 1 Td. Byg. pr. Td. Land ei er nogen forholdsmæssigt betydelig Indtægt af Kjøbstædjorder i Sieland, kan sluttes deraf, at der af de den nedlagte latinske Skole i Callundborg paa denne Byes Mark tilhørende Jorder erlægges en aarlig Fæsteafgift af over en Tønde Byg pr. Skieppe Land.

Kort efter den uhykkelige Ildbrand, som lagde Sorøe Academie i Aske, bleve i Gruset paa det Sted, hvor Professorernes Contor havde været, fundne 7 Medailler af Guld og 3 af Sølv. Disse Medailler vare af dem, som Akademiet 1785 lod præge til Belønning for de Studerende, som havde skrevet over et eller andet forelagt Emne. De befandt sig tilligemed endeel Adkomstbreve, Protocoller m. m. i en saa kaldet Hovedcasse med 3 Laase, i hvilken ogsaa laae et Scepter af Sølv fra Christian den fjerdes Tid, og deraf formodentlig det sammensmeltede Sølv

som fandtes i Alfen tilligemed Medaillerne. Paa de toende af disse var Præget aldeles ubeskadiget, kun at de vare blevne sorte af Jlden. Præget er: paa Reversen Academiets Bygning og Stiftelses Datum, og paa Aversen en Laurbærkrands, der omgiver de Ord: Til Glimds Belønning. (Efter en Indberetning fra Hr. Prof. Molbech i Sorøe).

Ved Begyndelsen af Skoleaaret 1813 — 1814, som indtraadde med 1 Oct. 1813, var Disciple-nes Antal i de offentlige under Universitets- og Skoledirectionens Bestyrelse staaende lærde Skoler i begge Riger omtrent følgende:

Kiøbenh. Cathedralskole havde Disciple 160 *).			
Roeskilde lærde Skole	.	.	44
Helsingør	.	.	34
Frederiksborg	.	.	54
Slagelse	.	.	15

307

*) Det anmærkes, at i disse Annual. 1812 S. 367 var denne Skoles Freqvenz ved en Trykfeil ansat til 180 istedet for 160, som er det høieste Antal, den kan tage imod, skient dette endda er utilstækkeligt til at fyldestgjøre Concurrerternes Ønsker.

	Transp.	307
Bordingborg Middelskole	.	12
København Middelskole	.	29
Nykøbing Cathedralsskole	.	50
Nakskov Middelskole	.	24
Odense Cathedralsskole	.	83
Ryborg lærde Skole	.	30
Ribe Cathedralsskole	.	38
Solding lærde Skole	.	30
Fredericia	.	16
Aarhus Cathedralsskole	.	54
Randers lærde Skole	.	50
Horsens	.	21
Aalborg Cathedralsskole	.	46
Viborg	.	29
Christiania	.	55
Christiansands	.	44
Bergens	.	40
Tronhiem	.	33
Vesfestad Skole i Föland	.	20

 1011

Disciplenes Antal i bemeldte lærde Skoler udgjorde saaledes ved sidste Skoleaars Begyndelse i alt omtrent 1011, hvoraf Skolerne i Danmark havde 819, de i Norge 172, og den islandske 20.